

OPSPORINGS DIENST OVERLEDENENKANTOOR SOERABAJAVERKLARING

1. Ondergeteekende, Mevrouw Regina de TORBAL-CAMERLING, geboren te Padang-Pandjang 27 September 1919, zonder beroep, wonende te Soerabaja, Daendelstraat 34, verklaart hierbij onder aanbod van eede het volgende.

2. Het was tijdens de MERDEKA-periode ddo. 29 October 1945 omstreeks 8 uur 's morgens, dat wij, - mijn moeder, - mijn twee zonen, mijn medebewoners t.w. Nico GONI, Arno TJIO, Trees GANG en ikzelf -, juist gereed waren met het ontbijt, toen er plotseling ongeveer 6 gewapende mannen het huis (Daendelstraat 34) binnenkwamen, die mij vroegen, of zij het huis mochten doorzoeken. Terstond stonden wij zulks toe.

3. Na afloop van het onderzoek zeiden zij tegen ons: "Weten jullie, dat hier Gurkha's in de buurt zijn en als wij te weten komen, dat jullie een van hen hier in huis verstopt hebben, zullen wij jullie allen, van oud tot jong, uitmoorden!" (Dit gesprek werd in het Maleisch gevoerd). Ik gaf hierop ten antwoord: "Ik kijk wel uit om een Gurkha te verstoppen. Je kunt er van op aan dat ik het niet zal doen."

Daarna groeten zij beleefd en vertrokken. Na hun vertrek heb ik alles gesloten, zoowel deuren als ramen.

4. Even later, ongeveer 9 uur, hoorden wij van alle kanten schoten. Wij allen hadden ons toen in de kamer van mijn moeder schuil gehouden. Genoemde kamer heeft een deur, die op het achtererf uitkomt. Die schoten werden allengs heviger, zoodat wij, ter voorkoming van door verdwaalde kogels te worden getroffen, plat op de grond gingen liggen.

Eensklaps werd er hevig op de deur gebonsd, vergezeld van den volgenden uitroep: "Boeka! Boeka!" Ik heb er evenwel geen gehoor aan gegeven, daar ik in de meening verkeerde, dat het Gurkha's waren.

Even daarna was het stil. Wat had zich toen voorgedaan? De bonzende en schreeuwende troep was echter omgelopen, waarna er op de deur, welke op het achtererf van het huis uitkwam, gebonsd werd. Wij deden toen de deur open en zagen zwaar gewapende kerels, die vroegen: "Kenapa tidah boeka?" waarop ik antwoordde: "Saja takoet".

De gewapende mannen hadden ons daarna als volgt bevolen: "Sekarang kloear sama sekali!" en ten tweede male werd ons huis onderzocht.

Het was mijn moeder gelukt met mijn jongsten zoon nog bijtijds weg te glippen naar een Chineesche familie - een zekere KIO - die een paar huizen verder woonde.

5. Na het gegeven bevel gingen Trees GANG en Nico GONI vooruit, waarna wij, namelijk Arno TJIO, mijn oudste zoon Mieltje en ikzelf, volgden.

6. Nigo GONI en Trees GANG werden direct zwaar mishandeld. Voordat ik het erf uitging, zag ik hen reeds vallen, opstaan en weer vallen, vanwege den regen van slagen, die zij van de opreerlingen incasseerden.

7. Toen ik even later met Arno TJIO en mijn oudsten zoon op straat kwam, zag ik een groote menigte Pemoeda's, komende uit de richting Tamarinde-laan. Zij kwamen op ons af, terwijl zij luidkeel uitriepen: "Boenoeh sama sekali!" Wij alle drie (Arno, Mieltje en ik) werden

worden

werden met pieken op onze hoofden en ruggen gebeukt.

8. Van zenuwen trok Arno mij naar het voorerf van de familie LOTH, -Daendelstraat 28 -, alwaar ik vanwege een mij toegebrachten houw met een kapmes op mijn hoofd - zooals de dokter mij later verklaarde - neerviel.

9. Wat er toen met Arno en Mieltje gebeurde, wist ik niet.

10. Toen ik langzamerhand weer tot bewustzijn kwam, hoorde ik mijn zoon al huilende zeggen: "Mam, ga niet dood, want Arno is reeds dood".

11. Het eerst wat ik deed, was naar mijn hoofd grijpen, dat vol bloedzat, evenals mijn handen.

Arno lag een Meter of drie van mij af en ik trachtte naar hem te kruipen. Ik zag een bloedvlek bij zijn lies van circa 2 d.M. middenlijn. Zijn hoofd zat eveneens vol bloed. Hij kreunde en riep nog om zijn moeder.

Een pemoeda met een piek in de hand trad naar mij toe en toen hij bemerkte, dat ik nog met mijn oogen knipperde, zei hij tegen zijn makker, die naast mij knielde en mij naderhand bijstand verleende: "Beloen mati?"

Laatsbedogelde Pemoeda keek, wat er met mij aan de hand was en antwoordde: "Laat haar met rust, zij gaat toch dood."

12. Nadat deze man, zoo goed en zoo kwaad als het ging, mijn gezicht en goofd tegen vliegen en zonnehitte had afgedekt, vroeg ik hem, hoe het met Arno ging. Hij zeide mij toen, dat Arno overleden was en wijzende naar het lijk van Arno, dat op + 1 Meter afstand van mij lag, voegde hij mij nog ~~kan~~ de woorden toe: "Waarom heeft hij niet naar ons geluisterd."

13. Verscheidene uren had ik naast Arno gelegen, die reeds geheel verstijfd was en wiens oogen gesloten waren.

14. Toen werd het doek van mijn gezicht weggetrokken en hoorde ik een van de Pemoeda's vragen: "Ini soeda mati?" waarop een andere zeide: "Beloen," waarna die Pemoeda het volgende bevel gaf: "Wij zullen de lijken maar eerst ophalen", en ik hoorde, het lijk van Arno wegdragen.

15. Een andere Pemoeda vertelde mij, dat ik, toen ik naar mijn zoon Mieltje informeerde, mij niet ongerust behoeft te maken, aangezien hij was weggebracht naar een gebouw aan de Idenburgstraat, waar alle dames, die hun huizen hadden moeten verlaten, benevens alle lichtgewonden, werden ondergebracht.

16. Ik lag toen heelemaal alleen en vroeg om een ligmatje, teneinde er op te liggen, daar ik tusschen boomstronken lag.

Hij zeide mij toen: "Ik zal je naar het terras dragen, waar je beter kunt liggen." Hij had mij inderdaad naar het terras gebracht en terwijl ik daar lag, was de Pemoeda intusschen naar de Chineesche familie gegaan, waar mijn moeder en jongste zoon waren.

17. Bij de familie KHO zei de Pemoeda: "Daar ligt een gewonde dame. Kom maar even kijken, of jullie die dame kennen."

18. Harry GANG, Trees' broer en Gerrit SITROP, een jongen van 14 jaar, kwamen kijken en toen zij zeiden mij te kennen, zei de Pemoeda: "Neem haar dan op en breng haar bij jullie thuis."

19. De twee jongens droegen mij naar de familie KHO, alwaar ik direct werd afgewassen, gereinigd en verkleed, aangezien ik heelemaal met bloed bedekt was.

De Pemoeda was nog steeds in onze omgeving. Ik vroeg hem, waar Mieltje was. Ik zal hem even zoeken," zei hij en kwam niet lang daarna met Mieltje terug.

20. Tegen een uur of half 8 's avonds kwam de bende-leider der Pemoeda's naar mij kijken en gaf mij een standje, omdat ik, volgens hem, niet geluisterd had.

21. Ik had om een Roode Kruis wagen gevraagd, dien de Pemoeda's inderdaad bestelden, doch welke pas den daarop volgenden dag (30 October 1945) kwam. Met die Roode Kruis auto vervoerden zij mij naar de Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting, in welk hospitaal ik eerst omstreeks 1 uur in behandeling werd genomen, namelijk geopereerd.

22. Na de operatie werd ik in een zaal gebracht, waar ook reeds vele vrouwen, slachtoffers van het aangevallen transport van op 28 October 1945 (Palmenlaan-affaire), lagen.

23. In genoemde zaal bevond zich ook Mevrouw HOYER, die in het lijkhoekje lag (hoekje van de zaal, bestemd voor lijken). Ik kwam schuins tegenover haar te liggen. Gemelde dame kreunde, terwijl zij onophoudelijk klaagde: "Ik houd het niet meer vol. Ik kan niet meer."

24. Den volgenden dag (1 September 1945) bemerkte ik, dat voor haar ligplaats een scherm was geplaatst (het teeken, dat zij niet meer tot de levenden behoorde). Kort daarop zag ik, dat zij haar lijk wegdroegen.

25. Den 17den November 1945 werd ik naar MALANG getransporteerd, alwaar ik onder behandeling kwam van Dr. JUDAH.

26. Onder zijn deskundige behandeling genas mijn wonde.

27. Op 14 Juli 1946 was ik als evacuée weer te SOERABAJA teruggekeerd.

Nevenstaande handteekening in mijn bijzijn gesteld.

SOERABAJA, 17 Juni 1947.-

N A A M: J.W.F. MEENG.

w.g. R. de Torbal - Camerling.

FUNCTIE: Hoofd Kantoor SOERABAJA, van den O.D.O.

Voor eensluidend afschrift
No. Het Hoofd van het Bijkantoor SOERABAJA, van den O.D.O.

J.W.F. MEENG.

De Ambtenaar,
J.W.F. Meeng